

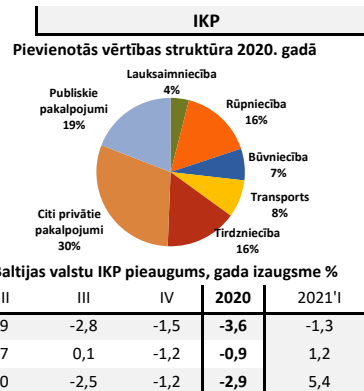
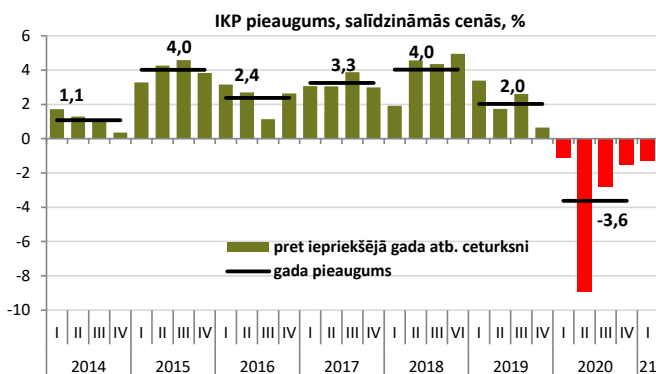

Makroekonomikas un budžeta apskats 2021

Nr. 5

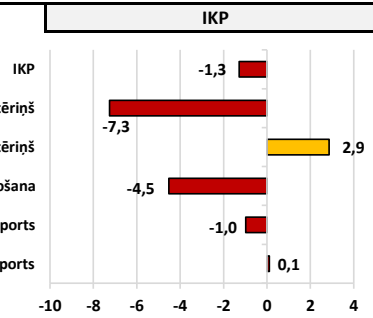
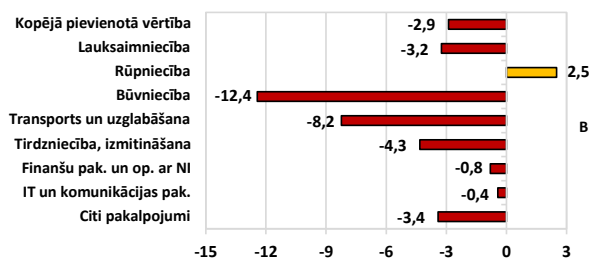
Galvenie makroekonomiskie rādītāji	2020	Prognozes*			
		2021	2022	2023	2024
Iekšzemes kopprodukts (IKP)					
faktiskajās cenās (milj. eiro un pieaugums, %)	29334	6,9	8,5	6,2	5,3
salīdzināmās cenās (milj. eiro un pieaugums, %)	26555	3,7	5,0	3,5	3,4
IKP deflatori (gads pret gadu), %	0,1	3,1	3,3	2,6	1,9
Patēriņa cenu indekss (gads pret gadu), %	0,2	2,0	2,4	2,2	2,0
Vidējā bruto mēneša darba samaksa, eiro un pieaugums faktiskajās cenās, %	1143	8,0	6,0	5,5	5,3
Nodarbinātība, tūkst. iedzīvotāju un pieaugums, %	893	-1,1	1,8	0,3	0,0
Bezdarba līmenis (gada vidējais), %	8,1	7,9	7,0	6,3	5,9
Preču un pakalpojumu eksports					
faktiskajās cenās (milj. eiro un pieaugums, %)	17682	9,7	9,0	7,2	7,3
salīdzināmās cenās (milj. eiro un pieaugums, %)	16963	6,5	5,8	4,1	4,1
Preču un pakalpojumu imports					
faktiskajās cenās (milj. eiro un pieaugums, %)	17343	10,3	12,8	7,1	7,3
salīdzināmās cenās (milj. eiro un pieaugums, %)	18151	8,6	9,5	4,0	3,8

*Prognozes izstrādātas 2021.gada jūnijā

Latvijas iekšzemes kopprodukts (IKP) 2021.gada pirmajā ceturksnī, salīdzinot ar attiecīgo ceturksni pirms gada, samazinājies par 1,3%, liecina Centrālās statistikas pārvaldes dati. Šāds kritums ir par 0,9 procentpunktiem mazāks nekā CSP bija aprēķinājis pirms mēneša publikotajā IKP ātrajā novērtējumā un mazāks, nekā IKP bija samazinājies pagājušā gada ceturtajā ceturksnī. Pirmā ceturksņa dati rāda, ka Latvijas ekonomika Covid-19 krīzes otro vilni ir pārvarējusi ar mazākiem zaudējumiem, lai gan šogad saslimstības mazināšanai noteiktie ierobežojumi bija daudz stingrāki. Veiksmīgāku ekonomikas darbību krīzes otrajā vilnī noteikusi gan uzņēmumu labāka pielāgošanās Covid situācijai, gan apjomīgākie valsts atbalsta pasākumi, nodrošinot iespēju krīzes skartajām nozarēm pilnībā nepārtraukt darbību un atbalstot iedzīvotāju patēriņu. Pēc krituma pirmajā ceturksnī turpmākajos 2021.gada ceturkšņos jau ir gaidāma visai strauja ekonomiskās izaugsmes atjaunošanās, ko nodrošinās gan Covid-19 ierobežojumu atcelšana, gan valsts atbalsts iedzīvotāju patēriņam un investīcijām infrastruktūrā, gan labvēlīgā situācija pasaulē un galvenajās Latvijas ārējās tirdzniecības partnervalstīs. Ārējo vidi pašlaik raksturo uzņēmēju un patērētāju noskaņojuma strauja uzlabošanās un EK veidotais ekonomikas sentimenta indekss ESI Eiropas Savienības valstīs jūnijā ir tuvu vēsturiski augstākajam rādītājam, kas tika fiksēts 2000.gadā. Arī Latvijā noskaņojums uzlabojas, ESI indeksam jūnijā sasniedzot augstāko līmeni kopš 2018.gada janvāra.

IKP izaugsme no nozaru un izlietojuma puses, 2021.gadā 1.cet. salīdzinājumā ar 2020.gada 1.cet., %

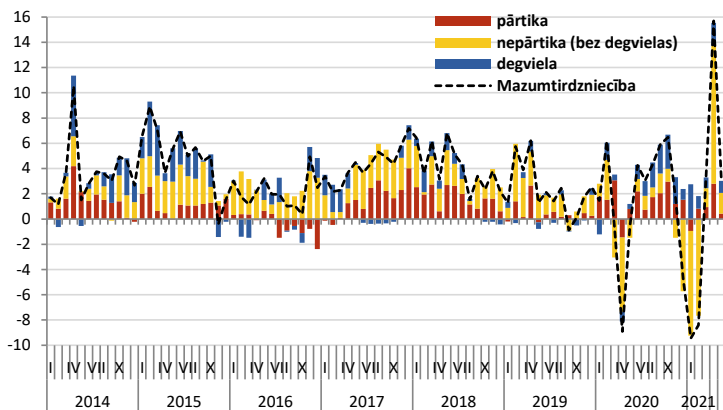

No nozaru puses vislielākā pozitīvā ietekme uz Latvijas ekonomikas attīstību šā gada pirmajā ceturksnī bija veselības un sociālās aprūpes nozarei, kur pateicoties pieaugušajam valsts finansējumam, sasniegts 19,7% kāpums. Finanšu pakalpojumu nozare pieaugusi par 15,2%, un kopējos rādītājos pozitīvi ietekmējis arī pieaugums apstrādes rūpniecībā par 1,6% un enerģētikā un ieguves rūpniecībā par 5,9%. Tāpat arī pateicoties pieaugušajiem vairumtirdzniecības apjomiem, tirdzniecības nozarē kopā fiksēts 2,0% kāpums, kamēr mazumtirdzniecība Covid-19 ierobežojumu rezultātā samazinājās par 5,1%. Kopumā lielāko negatīvo ietekmi uz ekonomikas rādītājiem pirmajā ceturksnī atstāja kritums Covid-19 ierobežojumu tieši skartajās nozarēs, tajā skaitā komercpakalpojumu nozarēs par 11,7%, izmitināšanā un ēdināšanā par 53,3%, kā arī transportā par 8,2%. Transporta nozari gan atšķirībā no pagājušā gada pirmajā ceturksnī vairs būtiski neietekmēja Krievijas tranzīta samazinājums, kur kravu apjomi jau sarukuši līdz ļoti zēmam līmenim, un attiecīgi arī nozares samazinājums vairs nebija tik krass kā pērn. Atšķirībā no pagājušā gada, kad būvniecības nozare saglabāja stabilu pieaugumu, šogad pirmajā ceturksnī būvniecības apjomi ir kritušies par 12,4%, ko noteica būvniecībai nelabvēlīgākie laika apstākļi un neliels valsts investīciju izdevumu samazinājums šā gada sākumā.

Dati: CSP, Eurostat, LR Finanšu ministrija

Mazumtirdniecības apgrozījuma gada pieaugums pa grupām*, %

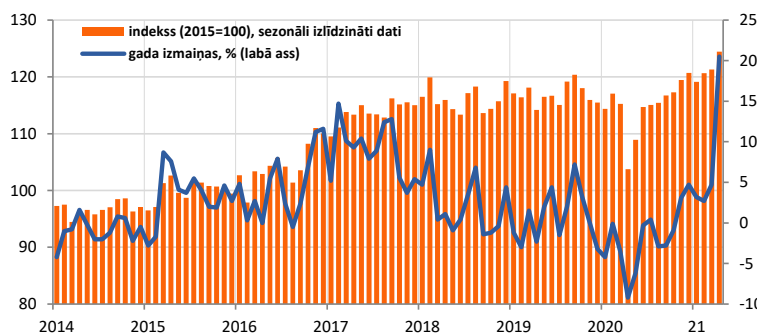

Mazumtirdniecība

Apgrozījuma struktūra 2020.g., %	
16	42
Gada pieaugumi, kalend.izl., 2021.g. janv.-maijs	
Kopā +0,8%	Nepārtika(bez degv.) -2,9%
Pārtika +2,0%	Degviela +7,9%

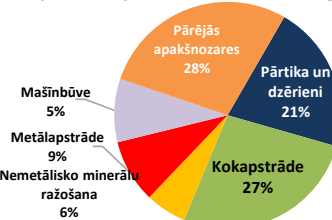
Šā gada maijā salīdzinājumā ar pērnā gada maiju mazumtirdniecības apjomi pieauguši par 3,2%. To noteica gan zemā bāze pērnā gada maijā, gan tirdzniecības ierobežojumu mīkstināšana no šā gada 20. maija. Nepārtikas preču mazumtirdzniecībā (atskaitot degvielu) tirdzniecības apjomi kāpa par 4,1%, taču tie bijuši zemāki kā šā gada aprīlī. Lielākie pieaugumi fiksēti māsaimniecības elektroierīču, informācijas un komunikācijas tehnoloģiju un kultūras un atpūtas preču tirdzniecībā. Pārtikas preču mazumtirdzniecībā apjomi kāpuši par 1%, savukārt autodegvielas tirdzniecības apjomi maijā pieauga par 5,2% salīdzinājumā ar attiecīgo periodu pērn, tajā pašā laikā degvielas cenām strauji augot.

Rūpniecības produkcijas izlaides apjoms

Rūpniecība

Apstrādes rūpn. izlaides struktūra 2020. g., %

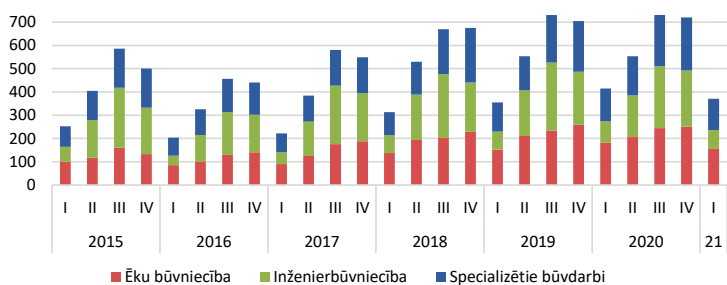

Rūpniecība, g/g, kalend.izl., 2021.g. janv.-apr.

Rūpn. kopā +7,9%	Ieguves rūpn. +5,4%
Apstr. rūpn. +7,5%	Enerģētika +10,2%

Š.g. aprīlī, salīdzinot ar 2020. gada aprīli, rūpniecības nozare Latvijā turpina uzrādīt ražošanas apjomu pieaugumu, sasniedzot 20,5%, ko noteica ne tikai nozares atlabšana mazinoties pandēmijai, bet arī iepriekšējā gada bāze, kad aprīļa mēnesī visspēcīgāk rūpniecību un Latvijas ekonomiku kopumā ietekmēja Covid-19 slimība. Aprīlī turpinājās izaugsme visās rūpniecības nozarēs – ieguves rūpniecības izlaide gada laikā pieauga par 15%, elektroenerģijas un gāzes apgādes apjomi palielinājās par 23,1% un lielākajā rūpniecības nozarē – apstrādes rūpniecībā – tika reģistrēta izaugsme 20,3% apmērā. Starp apstrādes rūpniecības apakšnozarēm spēcīgu apjomu pieaugumu uzrādīja metālapstrādi un mašīnbūvi veidojošās apakšnozares - gatavo metālizstrādājumu ražošanā gada griezumā reģistrēts apjomu pieaugums par 24,3%, iekārtu, mehānismu un darba mašīnu ražošana, kā arī automobiļu un piekabju ražošana, kur pērnā gada aprīļa mēnesī novērots zemākais saražotais apjoms kopš 2016. gada beigām, š.g. aprīlī uzrādījušas apjomu kāpumu attiecīgi par 34% un 117%. Tikmēr kokrūpniecībā, šā gada aprīlī nodrošinājusi lielāko kāpumu starp apstrādes rūpniecības apakšnozarēm, sasniedzot 20,4%. Jāpiemin ka 2020. gada aprīlī bijusi ļoti zema bāze. Pārtikas produktu saražotie apjomi nebija uzrādījuši pieaugumu kopš 2020. gada oktobra, taču š.g. aprīlī sagaidīts pieaugums 7,3% apmērā. Arī nemetālisko minerālu izstrādājumu ražošanā augsts pieaugums – par 31,5%.

Būvniecības izlaides apjoms faktiskajās cenās, milj. eiro

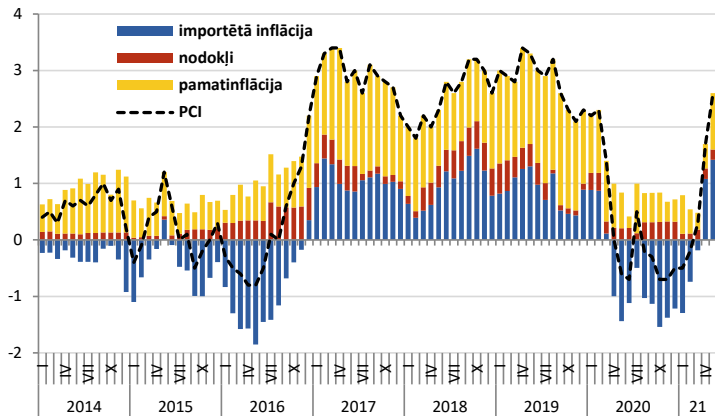

Būvniecība

2021.gada pirmajā ceturksnī, salīdzinot ar attiecīgo ceturksni pirms gada, būvniecības apjomi faktiskajās cenās samazinājās par 10,7%, kas skaidrojams ar pērnā gada salīdzinoši augsto bāzi. Lielāko negatīvo ietekmi uz būvniecības rezultātiem radīja ēku celtniecības sarukums par 14,9%, samazinoties gan dzīvojamā ēku, gan tādu nedzīvojamā ēku kā viesnīcas, rūpnieciskās ražošanas ēkas un noliktavas, lauku saimniecību nedzīvojamās ēkas būvniecībai. Tikmēr inženierbūvniecība pirmajā ceturksnī sarukusi par 11,2% un specializētie būvdarbi bijuši par 4,8% zemāki nekā pirms gada. 2021.gada pirmajā ceturksnī izsniegtajās būvatļaujās paredzamā platība samazinājās par 17,8%, īpaši strauji sarūkot dzīvojamā māju, rūpnieciskās ražošanas ēku un noliktavu, tirdzniecības ēku plānotajai būvniecības platībai.

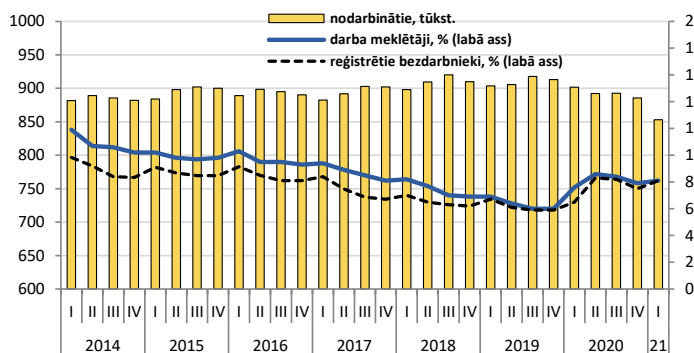
Gada inflācija sadalījumā pa avotiem, %

Inflācija

Vidējais patēriņa cenu līmenis 2021.gada maijā bija par 0,5% augstāks nekā aprīlī, tādējādi patēriņa cenas palielinājās piekto mēnesi pēc kārtas. Gada izteismē cenu pieaugums bija vēl izteiktāks, palielinoties par 2,6%, kas ir straujākais cenu kāpums kopš 2019.gada oktobra. Samērā straujo cenu pieaugumu noteica vairāki faktori. Viens no faktoriem ir bāzes efekts, jo pērn maijā Latvijā bija fiksētā deflācija 0,6% apmērā. Tomēr noteicošo lomu š.g. maijā nodrošināja izejvielu cenu kāpums, kas atspoguļojās augušajās degvielas un pārtikas cenās. Kopumā jāsecina, ka pašreizējo patēriņa cenu dinamiku nosaka galvenokārt ārējie faktori, t.i., naftas un pārtikas cenu pieaugums pasaulē, transportēšanas izmaksu pieaugums, ko ietekmē gan augstākas degvielas cenas, gan piegādes traucējumi saistībā ar ierobežojumiem visā pasaulē pandēmijas dēļ, kā arī pasaules ekonomikas atkopšanās no pandēmijas un līdz ar to augošais pieprasījums.

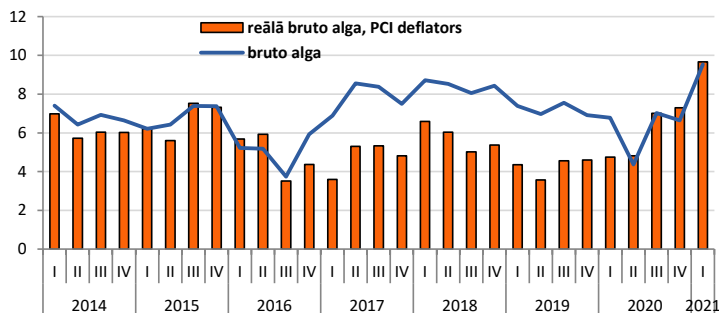
Bezdarba līmenis, % no ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem

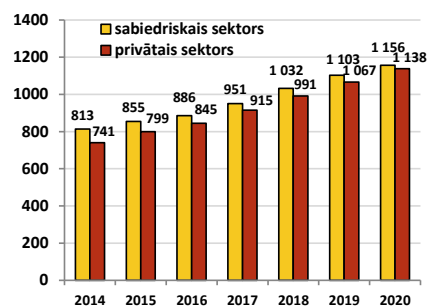
Nodarbinātība

Šā gada pirmajā ceturksnī, līdz ar Covid-19 atkārtoto uzliesmojumu un tā apturēšanai noteiktajiem ierobežojumiem bezdarba līmenis Latvijā paaugstinājās līdz 8,1%, liecina CSP darbaspēka apsekojuma dati. Šāds bezdarba līmenis ir par 0,2 procentpunktiem augstāks nekā pagājušā gada ceturksnī, bet gada laikā bezdarba līmenis ir paaugstinājies par 0,5 procentpunktiem. Šāds bezdarba pieaugums ir vērtējams kā ļoti mērens un bezdarba pieaugumu būtiski ierobežojis gan valsts sniegtais atbalsts dīkstāves pabalstu un algu subsīdiju veidā, gan tas, ka ekonomika krīzes otrajā vilnī jau labāk pielāgojusies Covid ierobežojumiem. Tautsaimniecībā nodarbināto iedzīvotāju skaits pirmajā ceturksnī bijis par 5,4% jeb 48,3 tūkstošiem mazāks nekā pirms gada. Reģistrētā bezdarba līmenis pēc pieauguma ziemas mēnešos līdz 8,2%, kopš marta atkal samazinās un jūnija pēdējā nedēļā ir noslīdējis līdz 7,5% no ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem. Šāds bezdarba līmenis jau ir par 1,1 procentpunktu zemāks nekā pirms gada, bet reģistrēto bezdarbnieku skaits gada laikā sarucis par 13,6%.

Algu pieaugums, % pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu

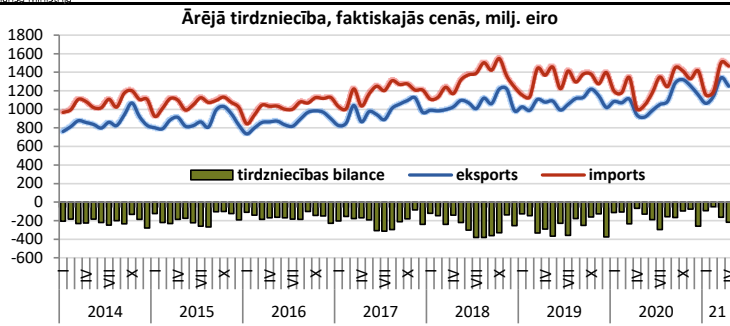

Darba samaksa, eiro

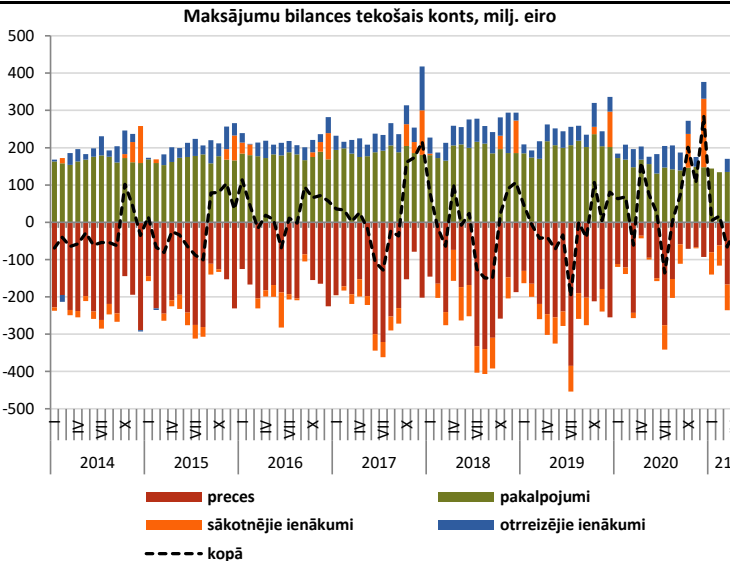
Neskatoties uz COVID-19 krīzi, mēneša vidējā bruto darba samaksa 2020.gadā, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, palielinājās par 6,2% līdz 1143 eiro. 2021.gada pirmajā ceturksnī, lielai daļai zemo algu saņēmēju pārejot dīkstāvē un minimālajai darba palielinoties līdz 500 eiro, darba samaksas pieaugums kļuva vēl straujāks. Vidējā alga, salīdzinot ar pagājušā gada attiecīgo ceturksni, pieauga par 9,5%, sasniedzot 1207 eiro. Nedaudz straujāks darba samaksas pieaugums pirmajā ceturksnī bija sabiedriskajā sektorā, kur mēneša vidējā bruto darba samaksa palielinājās par 9,7% līdz 1211 eiro, bet privātajā sektorā tā auga par 9,5% līdz 1208 eiro. Vidējās darba samaksas pārmaiņas būtiski ietekmēja ne tikai darbinieku algu izmaiņas, bet arī darba tirgus strukturālās pārmaiņas – darbību uzsākušie un pārtraukušie uzņēmumi un darbinieku skaita un slodžu izmaiņas. Algoto darbinieku skaits, pārrēķināts pilnā slodzē, pirmajā ceturksnī samazinājās par 61,3 tūkstošiem jeb 8,2%, ko ietekmēja darbinieku atlaišana, darba slodžu samazināšana un darbinieku skaita kritums izmaksāto dīkstāvju pabalstu dēļ. Savukārt darba samaksas fonds valstī kopumā nedaudz pieauga – par 0,6% jeb 14,3 miljoniem eiro.

Dati: CSP, Eurostat, LR Finanšu ministrija, Latvijas Banka

Ārējā tirdzniecība		
Eksports 2021.g. I-IV	Strukt.	Gada pieaugums
Kopā	100,0%	14,0%
Koksne	18,8%	22,9%
Pārtika	18,3%	2,0%
Mehānismi, elektroierīce	17,4%	12,5%
Metāli	9,3%	17,3%
Ķīmiskās rūp. raž.	8,6%	22,5%
Minerālprodukti	5,3%	38,5%
Satiksmes līdzekļi	5,0%	7,8%
Plastmasa	3,6%	15,8%
Pārējās preces	13,7%	9,8%

2021.gada aprīlī turpinājās straujš preču eksporta kāpums. Ja šā gada martā preču eksporta vērtība palielinājās par 20,6% salīdzinājumā ar pērnā gada attiecīgo mēnesi, tad aprīlī eksporta izaugsme paātrinājās un sasniedza 33,0% pieaugumu. Tik straujš preču eksporta kāpums bija gaidāms. Pirmkārt, spēcīgo pieaugumu noteica pērnā gada zemā bāze, jo 2020.gada aprīlī preču eksports samazinājās par 12,8% Covid-19 krīzes dēļ. Otrkārt, eksporta kāpumu šā gada aprīlī veicināja arī pasaules ekonomikas atkopšanās pēc Covid-19 krīzes pērn, tādējādi labvēlīgi ietekmējot ārējo pieprasījumu pēc Latvijas precēm. Gaidāms, ka arī šā gada maijā preču eksporta kāpums gada izteiksmē būs ap 30%, turpmākajos mēnešos pieaugumam nedaudz mazinoties. Preču eksporta pieaugums šā gada aprīlī ir palielinājies visās preču grupās. Lielāko devumu preču eksporta izaugsme nodrošināja koksnes un koka izstrādājumu eksporta pieaugums par 35,8%. Lai arī šis preču grupas pieaugums bija būtisks, tomēr koksnes eksports nav īpaši diversificēts nedz valstu, nedz preču veidu griezumā. Straujākais kāpums starp visām preču grupām bija fiksēts satiksmes līdzekļiem, jo šīs preču grupas eksports gandrīz dubultojās gada laikā. Šī preču grupa vissmagāk cietā Covid-19 krīzes laikā, bet tagad eksporta vērtība ir atgriezies pirms pandēmijas līmeni. Pirmajos 4 mēnešos kopējā preču eksporta vērtība bija par 14,0% augstāka salīdzinājumā ar pērnā gada attiecīgo periodu. Lielāko devumu preču eksporta pieaugumā nodrošināja koksnes un koka izstrādājumu eksporta pieaugums par 22,9% salīdzinājumā ar četriem mēnešiem 2020.gadā. Būtiski palielinājies arī minerālproduktu, ķīmiskās rūpniecības ražošanu, mehānisko preču un elektroierīču eksports, attiecīgi par 38,5%, 22,5%, 12,5%. Preču imports 2021.gada aprīlī griezumā pieauga par 45,7%, bet 4 mēnešos kopumā importa vērtība bija par 12,5% augstāka nekā 2020.gada attiecīgajā periodā.

Tekošais konts

2021.gada aprīlī Latvijas maksājumu bilances tekošajā kontā bija fiksēts deficīts 17 milj. eiro apmērā, pretstatā 160 milj. eiro pārpalikumam pērnā gada aprīlī. Tekošā konta bilances pasliktināšanos noteica straujāks preču un pakalpojumu importa pieaugums salīdzinājumā ar kopējā eksporta kāpumu. Ņemot vērā, ka preču importa pieaugums bija būtiski lielāks nekā preču eksports, tādējādi preču konta deficīts gada griezumā palielinājies par 170 milj. eiro. Līdzīga situācija vērojama arī pakalpojumu kontā. Straujāks pakalpojumu importa pieaugums salīdzinājumā ar pakalpojumu eksportu noteica pakalpojumu konta pasliktināšanos par 52 milj. eiro. Tādējādi, konta pārpalikums samazinājies līdz 116 milj. eiro. Tekošā konta pasliktināšanos nedaudz mīkstināja sākotnējo ienākumu konta uzlabošanās par 45 milj. eiro. Šo uzlabojumu noteica zemāks izmaksāto dividendu apjoms ārvalstu investoriem par iepriekš veiktām investīcijām. Otrreizējo ienākumu konta pārpalikums 36 milj. eiro apmērā gada griezumā palika bez izmaiņām. 2021.gada 4 mēnešos kopā tekošā konta deficīts veidoja 61 milj. eiro pretstatā 230 milj. eiro pārpalikumam pērnā gada attiecīgajā periodā, ko galvenokārt noteica pakalpojumu eksporta kritums un lielāks izmaksāto dividendu apjoms ārvalstu investoriem.

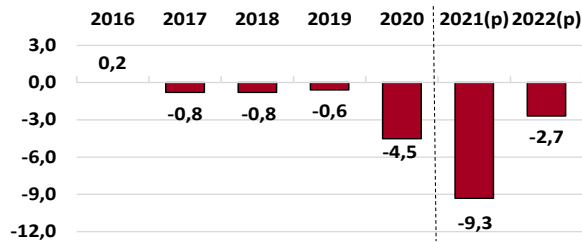
Galvenie rādītāji, gada izaugsme (ja nav norādīts citādi)

	IV	19'I	II	III	IV	20'I	II	III	VI	21'I
IKP, salīdzināmās cenās, %	4,9	3,4	1,7	2,6	0,7	-1,1	-8,9	-2,8	-1,5	-1,3
IKP, faktiskās cenās, %	9,2	6,9	4,5	4,7	2,0	-0,1	-9,8	-3,0	-1,2	1,0
Inflācija, %	2,9	2,9	3,3	2,9	2,2	1,9	-0,4	0,0	-0,6	-0,1
Vidējā bruto darba samaksa, %	8,3	7,4	7,1	7,6	6,9	6,8	4,4	7,0	6,7	9,5
Reālā alga, PCI deflators, %	5,4	4,5	3,8	4,7	4,7	4,9	4,8	7,0	7,3	9,6
Nodarbināto skaits, %	0,8	0,6	-0,4	-0,2	0,4	-0,2	-1,5	-2,7	-3,0	-5,4
Bezdarbs, %	6,9	6,9	6,4	6,0	6,0	7,6	8,6	8,4	7,9	8,1
Produktivitāte, %	4,1	2,7	2,2	2,9	0,3	-0,9	-7,5	-0,1	1,6	4,3
Mazumtirdzniecība, %	2,7	3,6	3,2	1,0	1,5	2,2	-1,7	4,4	0,8	-4,7
Rūpniecība, %	0,9	-0,8	1,4	2,5	0,0	-2,6	-5,1	-1,8	2,2	3,6
Preču eksports, %	7,3	5,2	-1,1	3,4	-1,0	4,6	-10,0	3,7	10,2	8,6
Preču imports, %	12,3	7,3	4,9	-5,2	-2,2	-0,2	-20,2	-1,1	2,7	3,5
Tirdzniecības bilance, milj. eiro	-723,7	-606,6	-886,6	-789,0	-665,8	-454,4	-385,6	-620,3	-428,6	-305,7
Tekošais konts, % no IKP	2,8	0,0	-1,9	-3,0	2,4	1,0	3,8	-0,7	7,5	-0,7

Dati: CSP, Eurostat, LR Finanšu ministrija, Latvijas Banka

Atbilstoši Eurostat datiem vispārējās valdības budžetā 2020.gadā deficīts bija 1,3 miljardi eiro jeb 4,5 % no IKP, no kuriem 3,3% no IKP bija ietekme no Covid-19 atbalsta pasākumiem. Covid-19 pandēmijas ietekmē 2020. gadā vispārējās valdības sektora ieņēmumi, salīdzinot ar 2019. gadu, samazinājās par 0,4% un bija 11,5 mljrd. eiro, bet izdevumi palielinājās par 9,5% un sasniedza 12,7 mljrd. eiro. Jāatzīmē, ka 2020. gada deficīta apjoms var tikt koriģēts, CSP iesniedzot Eurostat precizēto notifikāciju šā gada oktobrī.

Līdz šā gada 20. jūnijam valdības apstiprinātā atbalsta apjoms Covid-19 seku mazināšanai 2021. gadam veidoja 3,9 miljardus eiro jeb 11% no IKP, bet faktiskās atbalsta izmaksas bija 1,2 miljardi eiro jeb 3,5% no IKP, tādējādi par 0,9 miljardiem eiro palielinot budžeta izdevumus. Latvijas Stabilitātes programmā 2021.-2024.gadam iekļautās prognozes paredz, ka vispārējās valdības budžeta deficīts 2021.gadā sasnies 9,3% no IKP. Savukārt 2022.gadā, paātrinoties ekonomikas attīstībai un pieaugot nodokļu ieņēmumiem, tiek prognozēts, ka vispārējās valdības budžeta deficīts pie nemainīgas politikas samazināsies līdz 2,7% no IKP.

Vispārējās valdības budžeta bilance, % no IKP

Pēc Eiropas kontu sistēmas (EKS) metodoloģijas

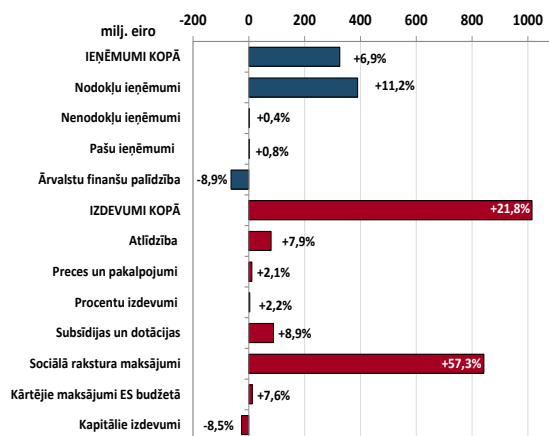
Konsolidētais kopbudžets
Kopbudžeta ieņēmumi un izdevumi (pēc naudas plūsmas metodoloģijas)

	2020.gada I-V	2021.gada I-V	2021./2020.g.	2021./2020.g.
	izpilde, milj. eiro	izpilde	izmaiņas, milj. eiro	izmaiņas, %
KONSOLIDĒTAIS KOPBUDŽETS				
Ieņēmumi	4709,2	5035,2	326,0	6,9%
Izdevumi	4650,5	5665,5	1015,0	21,8%
<i>Finansiālā bilance</i>	58,7	-630,2	-689,0	
VALSTS KONSOLIDĒTAIS BUDŽETS*				
Ieņēmumi	3961,9	4306,1	344,3	8,7%
Izdevumi	4028,5	5033,8	1005,3	25,0%
<i>Finansiālā bilance</i>	-66,7	-727,7	-661,0	
Valsts pamatbudžets				
Ieņēmumi**	2774,0	3139,1	365,1	13,2%
Izdevumi	2866,0	3798,7	932,7	32,5%
<i>Finansiālā bilance</i>	-92,0	-659,6	-567,6	
Valsts speciālais budžets				
Ieņēmumi	1211,7	1209,7	-2,0	-0,2%
Izdevumi	1218,5	1322,9	104,3	8,6%
<i>Finansiālā bilance</i>	-6,9	-113,2	-106,3	
PAŠVALDĪBU KONSOLIDĒTAIS BUDŽETS***				
Ieņēmumi	1165,3	1149,0	-16,2	-1,4%
Izdevumi	1039,9	1051,6	11,7	1,1%
<i>Finansiālā bilance</i>	125,4	97,5	-27,9	

*Ieskaitot atvasinātās publiskās personas un ziedojumus, dāvinājumus

**Sākot ar 2021.gada janvāri valsts pamatbudžeta ieņēmumos tiek ieskaitīti ieņēmumi, kas ir iemaksāti vienotajā kontā un nav sadalīti pa nodokļu veidiem un kopbudžeta līmeņiem

***Ieskaitot ziedojumus un dāvinājumus

Konsolidētā kopbudžeta ieņēmumu un izdevumu izmaiņas 2021.gada I-V, salīdzinot ar 2020.gada I-V, milj. eiro un %

Konsolidēto kopbudžetu turpina ietekmēt globālā pandēmija. Atbilstoši Valsts kases datiem šā gada pirmajos piecos mēnešos izdevumi kopbudžetā pieauga ievērojami straujāk (+21,8%) nekā ieņēmumi (+6,9%), veidojot 630,2 milj. eiro deficītu, kamēr pērn attiecīgajā periodā kopbudžetā deficīts bija būtiski zemāks (58,7 milj. eiro).

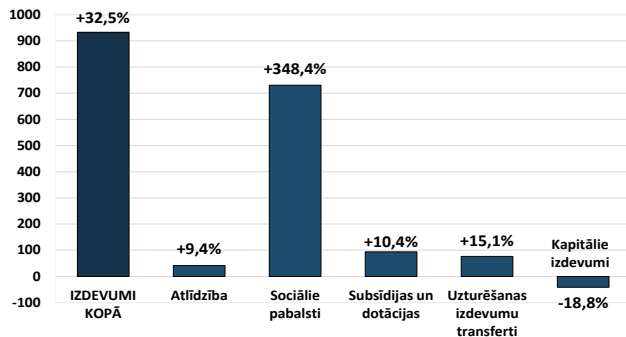
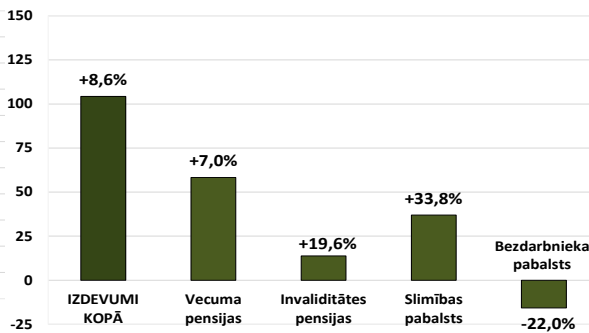
Dati: Valsts kase, Eurostat, Finanšu ministrija, Latvijas Stabilitātes programma 2021.-2024. gadam

Konsolidētā kopbudžeta ieņēmumi šā gada pirmajos piecos mēnešos bija 5035,2 milj. eiro, kas bija par 326 milj. eiro jeb 6,9% augstāki salīdzinājumā ar attiecīgo periodu pagājušajā gadā. Augstāku konsolidētā kopbudžeta ieņēmumu līmeni šā gada pirmajos piecos mēnešos noteica nodokļu ieņēmumu pieaugums par 389,9 milj. eiro jeb 11,2%, kopumā iekasējot 3870,3 milj. eiro.

Konsolidētā kopbudžeta izdevumi šā gada pirmajos piecos mēnešos bija 5665,5 milj. eiro, kas ir par 1015,0 milj. eiro jeb 21,8% vairāk kā 2020. gada janvāri-maijā, ko ietekmēja izmaksātie atbalsta pasākumi Covid-19 ietekmes mazināšanai. Atbilstoši FM apkopotajai informācijai, kas balstās uz Valsts kases datiem, pirmajos piecos mēnešos izmaksātie atbalsta apjoms Covid-19 seku mazināšanai kopbudžeta izdevumos jau pārsniedz 900 miljonus eiro. Pērn piecos mēnešos Covid-19 seku mazināšanai izlietotā atbalsta apjoms atbilstoši Valsts kases datiem kopbudžetā bija 157,1 miljons eiro. Budžeta izdevumi Covid-19 atbalstam pamatā tiek uzskaitīti sociāla rakstura maksājumu pozīcijā, tādēļ šie izdevumi kopbudžetā palielinājās par 842,5 milj. eiro jeb 57,3%, salīdzinot ar 2020. gada attiecīgo periodu.

Subsīdijas un dotācijas kopbudžetā šā gada pirmajos piecos mēnešos par 88,1 milj. eiro jeb 8,9% pārsniedza 2020. gada attiecīgā perioda līmeni un bija 1081,3 milj. eiro. Kopbudžeta subsīdijas un dotācijas janvāri-maijā pieauga saistībā ar augstākiem izdevumiem veselības nozares finansēšanai, Veselības ministrijas izdevumu apmēram palielinoties par 222,6 milj. eiro jeb 45%, salīdzinot ar pērnā gada pirmajiem pieciem mēnešiem. Pieaugumu sekmēja gan atalgojuma celšana nozarē, gan ar Covid-19 krīzi saistīti izdevumi, tostarp medikamentu, aprīkojuma, arī vakcīnu iegādei.

Kopbudžetā kapitālie izdevumi pirmajos piecos mēnešos bija 282,9 milj. eiro, samazinoties par 26,2 milj. eiro jeb 8,5% salīdzinājumā ar 2020.gada attiecīgo periodu. Zemāks līmenis kā pērn vērojams izdevumos Nacionālajos bruņotajos spēkos, tāpat arī pašvaldību budžetā ar ES fondu projektu īstenošanu saistītajos izdevumos.

Pamatbudžeta izdevumu izmaiņas 2021. gada I-V, salīdzinot ar 2020. gada I-V, milj. eiro un %

Speciālā budžeta izdevumu izmaiņas 2021. gada I-V, salīdzinot ar 2020. gada I-V, milj. eiro un %

Atbilstoši Valsts kases datiem šā gada pirmajos piecos mēnešos pamatbudžeta izdevumi bija 3798,7 milj. eiro, kas ir par 932,7 milj. eiro jeb 32,5% vairāk salīdzinājumā ar pērnā gada attiecīgo periodu. Valsts pamatbudžeta izdevumu pieaugumu ietekmējis valdības apstiprinātais atbalsts tautsaimniecībai Covid-19 seku mazināšanai, palielinot sociāla rakstura izdevumus līdz 940,1 milj. eiro, kas ir par 730,4 milj. eiro jeb vairāk kā 4 reizes salīdzinājumā ar attiecīgo periodu pērn. Izmaksas nodarbināto dīkstāves pabalstiem un algu subsīdijām, tāpat arī granti uzņēmumiem apgrozāmajiem līdzekļiem pirmajos piecos mēnešos veikti 470 milj. eiro apmērā, tostarp līdz maija beigām 188 milj. eiro izmaksāti ģimenēm ar bērniem 500 eiro pabalsta veidā un 110 milj. eiro pensionāriem un personām ar invalīdītāti 200 eiro vienreizējos pabalstos.

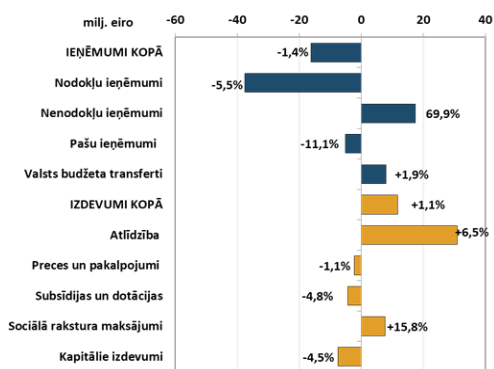
Uzturēšanas izdevumu transferti šā gada pirmajos piecos mēnešos bija 584,2 milj. eiro, kas ir par 76,41 milj. eiro jeb 15,1% vairāk salīdzinājumā ar pērnā gada attiecīgo periodu. Vairāk nekā puse no transfertiem veikti uz pašvaldībām.

Pamatbudžeta izdevumi atbildībai šā gada piecos mēnešos veikti par 41,8 milj. eiro jeb 9,4% lielākā apmērā kā pērn, veidojot 487,8 milj. eiro. Pieaugumu nodrošināja augstāki izdevumi veselības nozares un iekšlietu sistēmas darbinieku atbildības izmaksai, tostarp piemaksu veidā par darbu Covid-19 apstākļos.

Kapitālie izdevumi pamatbudžetā šā gada janvāri-maijā, salīdzinot ar 2020. gada attiecīgo periodu, samazinājušies par 41,7 milj. eiro jeb 18,8%, veidojot 180,3 milj. eiro. Kapitālo izdevumu samazināšanos ietekmēja zemāki kapitālie izdevumi Nacionālo bruņoto spēku infrastruktūrai.

Šogad pirmajos piecos mēnešos valsts speciālajā budžeta izdevumi bija 1322,9 milj. eiro, kas bija par 104,3 milj. eiro jeb 8,6% vairāk kā pērn attiecīgajā periodā.

No 2021. gada 1. janvāra tika paaugstinātas minimālās valsts pensijas (vecuma, invalīdītes un apģādnieka zaudējuma gadījumā), kā arī valsts sociālā nodrošinājuma pabalsta apmērs. Par periodu no 2021.gada 1.janvāra līdz 2021.gada 30.aprīlim Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra (VSAA) izmaksāja atbildību iepriekšējā apmērā, kāds bija līdz 2020.gada 31.decembrim, neņemot vērā minimālā apmēra pārreķinu, bet neizmaksāto atbildības starpību piemaksas veidā par janvāri-aprīli, kas izriet no minimālā apmēra pārskatīšanas, izmaksāja 2021.gada maijā. Līdz ar to izdevumi invalīdītes pensijām valsts speciālajā budžetā šā gada janvāri-maijā veidoja 84,3 milj. eiro, kas ir par 13,8 milj. eiro jeb 19,6% vairāk kā pērn piecos mēnešos. Izdevumi vecuma pensijām šā gada piecos mēnešos palielinājās par 58,3 milj. eiro jeb 7%, veidojot 886,5 milj. eiro. Tāpat pensiju izdevumu pieaugumu noteica pērnā gada oktobrī veiktā pensiju indeksācija. Izdevumi slimības pabalstiem valsts speciālajā budžetā šā gada janvāri-maijā veidoja 146,4 milj. eiro, kas ir par 37 milj. eiro jeb 33,8% vairāk kā pērn piecos mēnešos. Pieaugumu ietekmēja izmaiņas likumdošanā, paredzot, ka slimības lapas tiek apmaksātas no valsts budžeta līdzekļiem jau no pirmās dienas Covid-19 slimības aizdomu gadījumā. Atbilstoši VSAA datiem šā gada pirmajos piecos mēnešos slimības pabalstu saņēmēju skaits palielinājās par 30%, salīdzinot ar iepriekšējā gada attiecīgo periodu. Ja 2020. gadā piecos mēnešos vidēji mēnesī izmaksāti 42,7 tūkstoši slimības pabalstu, tad šogad šis rādītājs pieaudzis attiecīgi līdz 55,7 tūkstošiem, no kuriem aptuveni 40% pabalstu bija saistīti ar Covid-19 radītu darbnespēju. Savukārt izdevumi bezdarbnieka pabalstiem šā gada piecos mēnešos ir bijuši 55,8 milj. eiro, kas ir par 15,7 milj. eiro jeb 22% zemāki kā pērn janvāri- maijā, ko ietekmēja izmaksātā pabalsta vidējā apmēra samazinājums no 359 līdz 307 eiro jeb par 14,4%, kas saistīts ar 2020. gada sākumā veiktajām izmaiņām bezdarbnieka pabalsta izmaksas ilgumā un apmērā.

Pašvaldību budžeta izdevumu izmaiņas 2021.gada I-V, salīdzinot ar 2020. gada I-V, milj. eiro un %

Pašvaldību budžeta ieņēmumi šā gada piecos mēnešos samazinājušies par 16,2 milj. eiro jeb 1,4%, veidojot 1149 milj. eiro. IIN ieņēmumi veido būtisku daļu pašvaldību budžeta ieņēmumu, kur vērojams samazinājums par 42,9 milj. eiro jeb 7,6% salīdzinājumā ar 2020.gada janvāri-maiju. Jāatzīmē, ka šā gada piecos mēnešos pašvaldību budžetos IIN ieņēmumi tika ieskaitīti 499,2 milj. eiro apmērā jeb 37,5% no gada plāna, kas ir par 7,3 milj. eiro jeb 1,4% mazāk nekā paredz attiecīgā perioda IIN ieņēmumu prognoze. Atbilstoši budžeta likuma pašvaldībām tiek garantēta IIN prognozes izpilde, līdz ar to pašvaldību budžetos tiks ieskaitīti visi plānotie IIN ieņēmumi, kas par šā gada sešiem mēnešiem ir 46% no budžeta likumā norādītā apjoma. Turpretī nodokļu ieņēmumi piecos mēnešos bija 42,1 milj. eiro, kas ir par 17,3 milj. eiro jeb 69,9% vairāk salīdzinājumā ar pērnā gada attiecīgo periodu. Ieņēmumi no dividendēm saņemti par 6,6 milj. eiro vairāk, tāpat auguši ieņēmumi no nekustamo īpašumu un zemes pārdošanas par 9,5 milj. eiro.

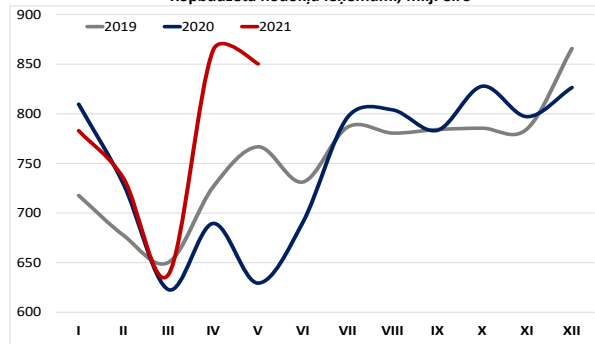
Izdevumu apjoms pieaudzis tikai par 11,7 milj. eiro jeb 1,1%, veidojot 1051,6 milj. eiro, līdz ar ko pašvaldību budžetā saglabājies augsts pārpalikuma līmenis 97,5 milj. eiro apmērā. Lielāki tēriņi vērojami izdevumos atbildībai, kas pieauguši par 30,9 milj. eiro jeb 6,5%, veidojot 508,6 milj. eiro, tostarp samaksa par papildus darbu augusi par 6,2 milj. eiro jeb 65%.

Šā gada piecos mēnešos sociāla rakstura maksājumu apjoms pieaudzis līdz 55,8 milj. eiro, kas ir par 7,6 milj. eiro jeb 15,8% vairāk salīdzinājumā ar pērnā gada attiecīgo periodu, kas skaidrojams ar tādu sociālo pakalpojumu izdevumu pieaugumu iedzīvotājiem kā samaksa par aprūpi mājās un sociālās aprūpes un rehabilitācijas institūciju sniegtajiem pakalpojumiem, kā arī izdevumu kāpumu garantētā minimālā ienākuma līmeņa nodrošināšanai. Preču un pakalpojumu izdevumi pašvaldību budžetā samazinājušies par 2,3 milj. eiro jeb 1,1% pret attiecīgo periodu pērn, veidojot 218,2 milj. eiro. Kritums skaidrojams ar izdevumu samazinājumu elektroenerģijai, dažādām biroja precēm un inventāram, kā arī iestāžu sabiedrisko aktivitāšu īstenošanai.

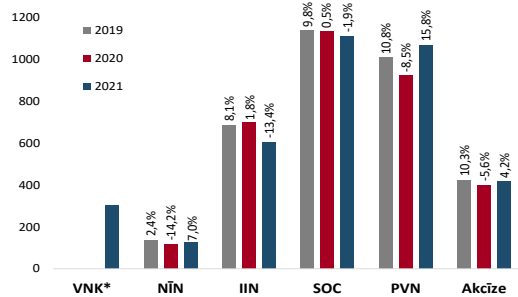
Kapitālie izdevumi pašvaldību budžetā šā gada piecos mēnešos samazinājušies par 7,5 milj. eiro jeb 4,5% pret 2020. gada pirmajiem pieciem mēnešiem, veidojot 160,5 milj. eiro. Zemāks līmenis kā pērn vērojams tieši ar ES fondu projektu īstenošanu saistītajos izdevumos, kas ir skaidrojams ar 2014.-2020. gada ES fondu cikla noslēgšanos un to, ka jaunais ES fondu plānošanas periods 2021.- 2027. gadam vēl nav uzsācies. Vienlaikus kapitālie izdevumi pamatfunkciju nodrošināšanai saglabājušies pagājušā gada līmenī, jo aizvien turpinās 2020. gadā apstiprināto investīciju projektu realizācija pašvaldībām, izmantojot aizņemšanās limita palielinājumu Covid-19 krīzes seku novēršanai. Paredzams, ka kapitālo izdevumu apjoms turpmākajos mēnešos palielināsies, pašvaldībām realizējot augstas gatavības investīciju projektus, kas saistīti ar Covid-19 krīzes pārvarēšanu.

	2020.gada I-V		2021.gada I-V		2021./2020.g.	
	izpilde, milj. eiro	izpilde, milj. eiro	izmaiņas, milj.eiro	izmaiņas, (%)	izmaiņas, (%)	izmaiņas, (%)
Kopbudžeta nodokļu ieņēmumi	3480,5	3870,3	389,8	11,2%		
Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas	1134,7	1113,4	-21,3	-1,9%		
<i>Valsts speciālajā budžetā</i>	<i>1096,0</i>	<i>1075,6</i>	<i>-20,4</i>	<i>-1,9%</i>		
<i>Valsts pamatbudžetā (1% veselībai)</i>	<i>38,7</i>	<i>37,8</i>	<i>-0,9</i>	<i>-2,3%</i>		
Pievienotās vērtības nodoklis	924,4	1070,0	145,6	15,8%		
Iedzīvotāju ienākuma nodoklis	700,3	606,8	-93,5	-13,4%		
<i>Valsts pamatbudžetā</i>	<i>137,2</i>	<i>86,6</i>	<i>-50,6</i>	<i>-36,9%</i>		
<i>Pašvaldību pamatbudžetā</i>	<i>563,1</i>	<i>520,3</i>	<i>-42,8</i>	<i>-7,6%</i>		
Akcīzes nodoklis	401,3	418,4	17,1	4,3%		
Uzņēmumu ienākuma nodoklis	91,0	129,3	38,3	42,1%		
Nekustamā īpašuma nodoklis	118,1	126,4	8,3	7,0%		
Nesadalītie ieņēmumi vienotajā nodokļu kontā		302,4				
<i>Informatīvi:</i>						
<i>Sociālās apdrošināšanas iemaksas valsts fondēta pensiju shēmā</i>	<i>247,4</i>	<i>233,6</i>	<i>-13,8</i>	<i>-5,6%</i>		

Kopbudžeta nodokļu ieņēmumi, milj. eiro

Kopbudžeta nodokļu ieņēmumi 2021.gada I-V, milj. eiro un izmaiņas % pret iepriekšējo gadu

*Nesadalītie ieņēmumi vienotajā nodokļu kontā

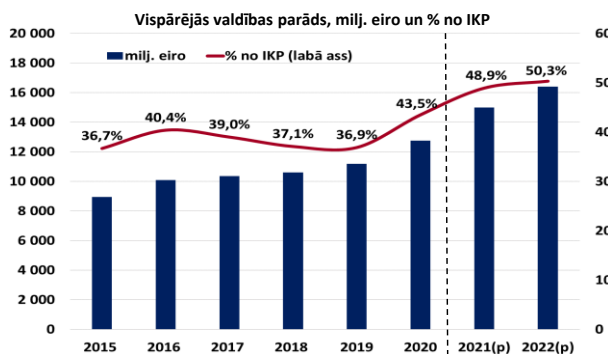
Nodokļu ieņēmumu plāns kopbudžetā piecos mēnešos tika pārsniegts par 268,4 miljoniem eiro jeb 7,5%, īpaši strauji pieaugot virsplāna ieņēmumiem aprīlī un maijā. Nodokļu ieņēmumi, ekonomikai atveseļojoties no krituma pērn pavasarī, šogad piecos mēnešos palielinājušies par 389,9 milj. eiro jeb 11,2%, salīdzinot ar 2020.gada piecu mēnešu periodu. To apmērs kopbudžetā veidoja 3 870,3 milj. eiro. Taču nozīmīgais pieaugums Valsts kases datus par nodokļu ieņēmumiem jāvērtē piesardzīgi, ņemot vērā nesadalītos ieņēmumus vienotajā nodokļu kontā, kurā tiek ieskaitīti ne tikai nodokļi, bet arī nodevu un citi valsts noteiktie maksājumi un kur tie uzkrājas līdz to sasaistei ar attiecīgajām deklarācijām un sadalīšanai pa veidiem un kopbudžeta līmeņiem. Maija beigās uzkrātais nesadalītā vienotā nodokļu konta atlikums bija 302,4 milj. eiro un tas iekļauj arī, piemēram, AS "Latvijas valsts meži" veikto dividenžu maksājumu, kas, sadalot, var tikt attiecināts arī uz nenodokļu ieņēmumiem. Pēc FM novērtējuma lielākā daļa nesadalīto ieņēmumu 2-3 mēnešu laikā tiek pārdalīta uz sociālās apdrošināšanas iemaksām, iedzīvotāju ienākuma nodokli (IIN), pievienotās vērtības nodokli (PVN) un uzņēmumu ienākuma nodokli. PVN ieņēmumi šogad piecos mēnešos uzrāda labu izpildi 1070 milj. eiro apmērā, par 27,7 milj. eiro jeb 2,6% pārsniedzot attiecīgajā periodā plānoto. Salīdzinot ar 2020.gada piecu mēnešu izpildi, šogad PVN uzrāda kāpumu par 145,6 milj. eiro jeb 15,8%. Balstoties uz VID datiem, nozaru griezumā tendences ir atšķirīgas. Nozīmīgs nodokļu ieņēmumu pieaugums gan pret 2020. gadu, gan arī 2019. gadu vērojams apstrādes rūpniecībā, veselības un sociālās aprūpes nozarē, informācijas un komunikācijas pakalpojumu nozarē, kā arī tirdzniecības nozarēs.

Tirdzniecības nozarē maijā nodokļu ieņēmumi straujāk pieauguši pateicoties ierobežojumu mazināšanai klātienē tirdzniecībā. Savukārt, vairākas krīzes skartajās nozarēs nodokļu ieņēmumi joprojām nesasniedz 2020. gada piecu mēnešu līmeni: izmitināšana un ēdināšanas pakalpojumi, māksla, izklaide un atpūta, tāpat arī transporta un uzglabāšanas nozare.

Joprojām no 2019. gada līmeņa atpaliek IIN un akcīzes nodokļa ieņēmumi. Šī gada piecos mēnešos kopbudžetā IIN ieņēmumi iekasēti 606,8 milj. eiro apmērā, kas ir par 93,5 milj. eiro jeb 13,4% mazāk kā 2020.gada attiecīgajā periodā. IIN plāna ieņēmumi piecos mēnešos bija zemāki par 93,5 milj. eiro un nesasniedza plānoto (92,9%). Ieņēmumiem no IIN zemāku apmēru ietekmēja ar nodokli neapliekamo ienākumu pieaugums kā nodarbinātajiem, tā arī pensionāriem no šā gada 1.janvāra, tāpat arī nozīmīgais šī nodokļa atmaksu apjoms. Akcīzes nodokļa ieņēmumi iekasēti 418,4 milj. eiro apmērā, kas par 17 milj. eiro jeb 4,2% pārsniedza 2020.gada attiecīgā perioda līmeni, tomēr tie joprojām par 6,6 milj. eiro jeb 1,6% atpaliek no pirms pandēmijas ieņēmumu apjoma 2019. gada piecos mēnešos, kas skaidrojams ar samazinājumu ieņēmumos no alkoholiskajiem dzērieniem. To ietekmē nesamaksāto nodokļu parādi, kā arī zemāks alkohola patēriņš saistībā ar ierobežojumiem dažādu izklaides un ēdināšanas pakalpojumu sniegšanas vietu darbībā un attiecībā uz iedzīvotāju migrāciju starp valstīm, kas mazinājis alkohola tirdzniecības apjomus pierobežā.

Atbilstoši Valsts kases operatīvajiem datiem 2021. gada maija beigās valsts parāds nominālvērtībā veidoja 13,4 mljrd. eur, kas, salīdzinot ar 2020. gada beigām, pieauga par 909 milj. eiro jeb 7,3%. Valsts parāda pieaugumu pamatā noteica 2021.gada 10.martā starptautiskajos finanšu tirgos veiktā 10 gadu eiroobligāciju emisija 1,250 mljrd. eiro kā arī šogad iekšējā finanšu tirgū veiktās eiroobligāciju papildu emisijas – 227,250 milj. eiro. Aizņemšanās tika īstenota, lai nodrošinātu resursus valsts budžeta deficīta finansēšanai, tai skaitā finansējot atbalsta pasākumus Covid-19 seku mazināšanai, tāpat valsts parāda saistību izpildei. Vienlaikus, š.g. janvārī tika veikta 2014.gadā starptautiskajos finanšu tirgos emitēto eiroobligāciju dzēšana 1,0 mljrd.eiro apmērā un februārī iekšējā aizņēmuma 10 gadu obligāciju dzēšana 87,1 milj.eiro apmērā. Atbilstoši Valsts kases prognozēm vispārējais valdības parāds 2021. gadā sasniegs 48,9% no IKP un 2022. gadā 50,3% no IKP. Šā gada 14. maijā starptautiskā kredītreitingu aģentūra *Moody's* apstiprināja Latvijas kredītreitingu A3 līmeni, saglabājot stabilu kredītreitinga nākotnes novērtējumu. Kredītreitinga saglabāšanu augstajā A3 līmenī *Moody's* pamato ar Latvijas ekonomikas relatīvo izturību pret Covid-19 pandēmijas radītajiem satricinājumiem un spēcīgu ekonomikas izaugsmes potenciālu.

Vispārējās valdības parāds

Pēc Eiropas kontu sistēmas (EKS) metodoloģijas

Dati: Valsts kase, Eurostat, Finanšu ministrija, Latvijas Stabilitātes programma 2021.-2024. gadam